

Gylyç bilen alynan watan pula satylmaýar

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Gylyç bilen alynan watan pula satylmaýar GYLYÇ BILEN ALYNAN WATAN PULA SATYLMAYAR

1917-nji ýylyň 27-nji oktyabrynda iñlisler özleri tarapyndan

basylyp alynan Müsüruň territoriýasyndan Gazany bombalamaga başlan palestin үрşunda Gazany geçip, 1917-nji ýylyň 7-nji noýabrynda Ierusalimi basyp aldy. Musulmanlaryň birinji kyblası «Mesjidi-Aksa» jöhitler tarapyndan basylyp alynanda, duşmana garşı goreşen osmanly esgeri ýerli halkdan goldaw görmedi. Yslamyň «musulman musulmanyň doganydyr» şygary ol ýerde dymypdy. Osmanly esgeri ýerli halkyň goldawyny almansoň, Gazadan, Ierusalimden, Şeriadan iňlis uçarlarynyň ody astynda şehitler bere-bere Damaska, Halaba çenli yza çekilmäge mejbur boldy. Palestina şeýdip iňlisleriň golastyna girdi.

Damaskda, Halapda öýlerden esgerlerimize ok atyldy: Şerif Faýsalyň we Şerif Hüseýiniň golastyndaky arap güýçleriniň iňlislere beren goldawy yslam doganlygyny duw-dagyn etdi.

Türkleri iňlis güllesi däl-de, din doganlarynyň duşmançylygy öldürdi! Palestinalylar dört yüz ýyllap medeniýetine, diline el degirtmän gorap saklan musulman türk gardaşlarynyň ýanynda däl-de, dini başga iňlisiň ýanynda ýer aldy.

Palestin үrşunyň netijesinde Damaskdyr Halap iňlisleriň eline geçdi. Kilisiň günortasyna çenli çekilen türk goşunu bu uruşda 16 müñ şehit, 30 müñ ýaraly, 80 müñ ýesir berdi. Üstesine müñlerçe dereksiz ýiten... Ýesir düşenler ezýet gördü, gözleri kör edildi, bir topary ýerli halk tarapyndan şehit edildi. Esgerimiz lapykeç we gaharly ýagdaýda Halapdan «Ine, gelşimiz ýalam gidýärис, Halap şähri şat bolsun!» diýip gaýtdy... Trakýa we Anadoly etraplaryndan gelen, ýaňy murty garalyp başlan juwan ýigitlerimiz Palestinada namartlarça gara guma garyldy. Osmanly ähli frontlarda uruş alyp barýardy. Esgerlerimiz şondan soň Palestina aýak sekmedi we Palestina hemişelik iňlisleriň eline geçdi. Iňlis mandatlygy döredildi.

• GEZEK JÖHİT DÖWLETINI GURMAGA GELDİ

Iňlisler dünýäniň çar künjüne ýaýran jöhitleriň Palestina gelmegini üçin ähli ýollary açdylar. Şahyr Mehmet Akif Ersoýyň aýdyşy ýaly, «eýesiz watanyň batmasы hakdyr, sen eýe çykaňda watan batmaz hiç!» Araplar türk goşunyna goldaw bermän, watanlaryna eýe çykyp bilmeýişleri ýaly ellerindäki ýerlerinde pul üçin jöhitlere satdylar. Mete hanyň sözi bilen aýdanda, «Ýer döwletiň binýadydyr, ýer hiç kime berilmeli däl».

Iňlis häkimiýeti ýola goýlandan soñ dünýäniň çar künjünden jöhitler göçüp geldi we ýer satyn alyp Palestina ýerleşdi. 1939-njy ýyla çenli jöhitleriň sany 450 müñe ýetdi. 1948-nji ýyla gelinende 650 müñe ýetdi we 1948-nji ýylyň 14-nji maýyne

BMG-nyň inisiatiwasy bilen Ysraýyl döwleti guruldy. Şeýlelikde, iňlisler hut palestinalylaryň öz kömegini bilen Osmanlynyň elinden alynan Palestinany jöhitlere berdi.

Mundan soň araplaryň Palestinadan gaçha-gaçlygy başlady. Araplar Palestinany boşadýardy, jöhitler kowcum-kowcum bolup göçüp gelýärdiler. Jöhitleriň entek palestin topragynda adysory ýok ýerinden, hazır ýedi million ilaty bilen arap ilatyna deňleşdi. Emma ilat sany boýunça deňleşenem bolsalar, araplaryň ýeri ýok diýerlik derejede az. Ýok diýerlik derejede az ýerlerem häzirki günlerde uçar, tank, raketa hüjümleri arkaly boşadylyp ýör.

Ata-babalarymyz «Bir musybet müñ nesihatdan ýegdir» diýipdirler. Gynansak-da, indi bu nesihatyň palestin halkyna peýdasy ýok. Terk edilen topraklara hemişelik ýaşamak üçin jöhitler göçüp gelýär we yza dolanyp barmak indi mümkün däl ýagdaýa gelýär. Atatürk «Ukudaky halklar ýa ölerler ýa-da gul bolup oýanarlar» diýipdir. Iňlisleriň ukladan palestinalylary indi oýananam bolsa, gul bolup oýandy. Gözi ganly Ysraýyl näsag diýenok, hassahana diýenok, mekdep diýenok – barsyny bombalaýar. Aýal diýenok, garry diýenok, çaga diýenok – uçdantutma gyrýar. Bu wagşylyga dünýä tomaşa edýär. Diplomatiki signallaryň bigünä halka peýdasy ýok. Palestinaylaryň watanyndan jyda düşendigine iňlisleriň Palestina giren günü däl-de, şu gunki gün düşünendigi hiç zady aňladanok.

Ysraýylyň düýnden şu güne çenli ýöredip gelen syýasaty adam ogurlama syýasatydyr, başganyň ýerine el urma syýasatydyr, palestin topragyny basyp alma syýasatydyr. Emma zulum diýeniň ot ýalydyr, iru-giç elinde saklaýany ýakyp taşlaýar: «Zulum bilen abat bolanyň soňy bibat bolar». Muny Palestinada gördük, Ysraýlda-da göreris. Zulum ýetjek derejesine ýetenden soň, dik başsaňklygyna gaýtmasy gutulgysyzdyr. Gurhan muny ne ajap aýdypdyr: «Wagty gelende zalymlar nähili ynkylap bilen agdaryljakdygyny öwrenerler». («Şuara» süresi, 227).

Aýşe SUJU.

«SÖZCÜ» gazeti, 23.10.2023 ý. Publisistika